

سینمای اکران جشنواره

◀ **شاهین شجری** **کیهن**

تا همین چند سال پیش برای فیلم‌های برگزیده جشنواره و آثاری که در فهرست شرکت‌کنندگان و رقابتی بخش مسابقه ... قرار می‌گرفتند مؤلفه‌ها و ویژگی‌های سفت و سختی برشمرده می‌شد که داشتن آن فاکتورها در جشنواره پذیرفته شود. فیلم‌های کم‌دی و درام‌های پرستاره و ملودرام‌های دختر و پسری عموماً برای اکران عمومی ساخته می‌شدند و اساساً سازندگان شان هم سودایی برای سیمرغ و حضور در وترین جشنواره نداشتند. در عوض برخی فیلم‌های جدی‌تر که مضامین عمیق‌تر و پرداخت‌های مرتب‌تری داشتند از همان ابتدا برای حضور در جشنواره برنامه‌ریزی می‌شدند و با همین پیش‌آگاهی، روی جزئیات اجرایی و دیالوگ بیشتر کار می‌شد تا مناسب رقابت در سطح اول سینمای ایران باشند. خیلی از جاذبه‌های مخاطب‌پسند که بیشتر برای گیشه و جذب تماشاگر عام مناسب انگاشته می‌شدند، راهی به فیلم‌های جدی و جشنواره‌پسند نداشتند و مثلاً اصراری نبود که فیلم بخش مسابقه فجر، الزاماً سکانس تعقیب و گریز یا دیالوگ‌های کف‌وسوتی داشته باشد و سوپرراستارها در پیچ‌وخم داستانش با هم گلاویز شوند و از هم دل بربند؛ ولی امسال اتفاق جالبی افتاده و فیلم‌های خوش‌ساخت و مخاطب‌پسندی مثل «تمساح خونی» جواد عزتی و «صبحانه با زرافه‌ها» اصغر فرهادی و حتی فیلم «بی‌پدن» که ذاتاً مناسب اکران عمومی‌اند در جشنواره به مردمی بالایی هم دارند؛ نه اینکه جای فیلم جذاب و خوش‌ساخت و پرستاره در جشنواره نباشد و الزاماً در فهرست فجر فقط فیلم‌های خاص‌پسند، هنری، سنگین و فقیل را جای داد، امادلیل وفور آثار گیشه‌پسند در جشنواره‌ای که مدعی جدیت و کیفیت کارگردانی و فیلمنامه و اصول سینمایی است روشن نیست و به همین دلیل شاید مخاطبان جشنواره هم بیشتر دنبال سرگرمی باشند تا کشف پدیده‌های جدید و آشنایی با استعدادهای نوظهور و تلاش برای درک مفاهیم جدی گنجانده‌شده در فیلم‌ها؛ درحالی‌که قاعدتاً جشنواره باید جای کشف فیلم‌هایی مثل «ظاهر» و «باغ کیانوش» باشد؛ نه تکرار «شادروان» و «شه‌سوار» و فلان پروژه جنگی کم‌کیفیت و سردگم.

گفت‌وگو با مارال بنی‌آدم که امسال با فیلم پروین به جشنواره آمده‌است

برایم مهم نیست که حتماً

نقش اول باشم

◀ **شقایق عرفی‌نژاد**

فیلم «پروین» با اسسم قبلی «معجزه پروین»، در کنار پرویز خان و آسمان غرب یکی از فیلم‌های زندگی‌نامه‌ای جشنواره چهل و دوم است. این فیلم با کارگردانی محمدرضا ورزی، زندگی پروین اعتصامی، شاعر نامدار ایرانی است و بخشی از زندگی او را تصویر کرده است. نقش پروین را در این فیلم، مارال بنی‌آدم، بازیگری که پیشتر به خاطر کارهای تئاتری‌اش می‌شناسیم، بازی کرده و می‌گوید پرایش تجربه خوبی برای شناخت این شاعر معاصر بوده است. این فیلم محصول بنیاد فارابی و وزارت میراث فرهنگی است و به جز مارال بنی‌آدم، آرزینا حاجیان، محمدرضا شریفی‌نیا، حسین پاکدل، محمدعلی نجفی، امیرحسین صدیق، رامین ناصر نصیر، رضا فیاضی، بیژن بنفشه‌خواه، یوسف صیادی، حسام نواب‌صفوی و ملیکا شریفی‌نیا در آن بازی می‌کنند. با مارال بنی‌آدم درباره این فیلم و بازی در نقش پروین صحبت کرده‌ایم.

بعد از فیلم در «آغوش درخت»، حالا در فیلم پروین بازی کرده‌اید. از انتخاب نقش‌ها پنهان بگوید. اینکه وقتی نقشی به شما پیشنهاد می‌شود اصلاً به جز فیلمنامه، نقش اول یا دوم‌بودن برایتان مهم است یا به‌طور کلی به نقش علاقه‌مند می‌شوید و بعد می‌پذیرید در فیلم حضور داشته باشید؟
من اعتقاد دارم حتی یک پلان در یک فیلم یا یک قسمت با سکانس در یک‌سر یال می‌تواند آنقدر به دیده‌شدن بازیگر کمک کند که لازم نباشد از ایندا تا انتهای فیلم یا یک‌سریال حضور داشته باشد، یا حتی تئاتر. این به توانایی بازیگر برمی‌گردد که بتواند نقشی را که به او پیشنهاد می‌شود، بسازد. به همین دلیل برای من مهم نیست نقش اول باشم. من نقشی را قبول می‌کنم که تأثیرگذار باشد و برایم چالش داشته باشد. چند وقت پیش یکی از همکاران، من را برای بازی در یک‌سریال در شبکه نمایش خانگی دعوت کرد که جز نقش‌های اصلی بود. بازیگرانی هم که قرار بود با آنها بازی داشته باشم، همه بازیگران چهره بودند. ولی من نقشی را دوست داشتم که شاید بازی کمتری داشت و با بازیگران چهره هم رودررو نبود، چون به‌نظر خودم من را به چالش می‌کشید. احساس می‌کردم برای من آزمایش بزرگی است اگر بتوانم در آن نقش دیده شوم. در نهایت با هم به نتیجه نرسیدیم و این اتفاق نیفتاد، ولی برای من مهم است که نقشی که بازی می‌کنم به من انگیزه بدهد تا توانایی‌هایم را نشان بدهم و در آن نقش تا جایی که توان داشته باشم، بدرخشم.

از بازی در معجزه پروین بگویید.

پروژه پروین در حال پیش تولید بود که به من پیشنهاد بازی در آن را دادند. قرار بود در سریال زخم‌کاری همکاری داشته باشم و حتی آسکانس هم بازی کرده بودم، ولی از آنجا که روند فیلمنامه در فصل سوم تغییراتی کرد که باب میل من نبود و احساس کردم هیچ چالشی دلالیم را توضیح دادم و آنها هم پذیرفتند و از کار بیرون امدم. بعد از آن دوباره از پروژه پروین با من تماس گرفتند و متوجه شدند دیگر در زخم‌کاری نیستم و از من دعوت کردند در این فیلم بازی کنم.

برای رسیدن به نقش چه کار کردید؟

این پروژه باعث شد اردتم به یکی از شاعران مهم کشورم خیلی بیشتر شود. چون فوق‌العاده زیاد درباره او تحقیق و مطالعه کردم. تمام شعرهای او را خواندم. از دوستان محققم کمک گرفتم و مطالب مهمی به دستم رسید. حتی سر مزارش رفتم و از او کسب اجازه کردم که بتوانم نقشی را بازی کنم. او بسیار انسان بزرگ و تأثیر‌گذاری بوده است. حتی بعضی از تحقیقات من در فیلمنامه هم در نظر گرفته شد.

برای اینکه از نظر ظاهری به پروین

اعتصامی نزدیک شوید، چه روندی طی شد؟
از نظر ویژگی‌های ظاهری من شبیه پروین اعتصامی نیستم و برای اینکه به نقش از نظر چهره نزدیک شود، با تیم حرفه‌ای گریم، آقای خلج و مجریانشان خیلی استفاده نکردم. موهای خودم را کوتاه‌کنم و ابروهایم را کامل تیغ بزنند. از طرف دیگر از آنجا که صورت من خیلی تکیه‌ت‌تر از صورت پروین اعتصامی بود، با یک متخصص تغذیه صحبت کردم و حتی با مشاوره یک متخصص پوست و زیبایی، فیلر تزریق کردم تا صورتم پرت‌تر شود. باز هم می‌گویم واقعاً برای اینکه شبیه پروین اعتصامی شوم، گروه گریم زحمت زیادی کشیدند.

از کار با آقای ورزی بگویید.

با آقای ورزی هیچ آشنایی نداشتیم. وقتی برای نخستین‌بار با او ملاقات کردم، بر خود بسیار خوشایندی داشت. او انسان بسیار خوش‌اخلاق و با مطالعه و کارگردان بسیار خوبی است. خیلی هم در روند شکل‌گرفتن این نقش به من کمک کرد و از او واقعاً متشکرم. به‌خودش هم گفتم خیلی خوشحالم که با شما آشنا شدم و همکاری کردم. چون کارگردان دقیق و انعطاف‌پذیری است. او درک بالایی دارد و جدا از کارگردانی، حال خوب کل تیم برایش مهم است. به همین علت هیچ نوع تنش و سختی در این کار نداشتیم. روزی هم که کار تمام شد آنقدر ناراحت بودم که انگار دارم از خانواده‌ام جدا می‌شوم. گروه هم گروه بسیار خوبی بود. چه کسانی که پشت‌صحنه بودند و چه گروه بازیگران.

در این سال‌ها به پرت‌ه شاعران زن در قالب فیلم و سریال چندان پرداخته نشده است. به‌نظر تان این نوع فیلم‌ها می‌تواند مخاطب



امروز را جذب‌کنند؟

خیلی زیاد. در مورد پروین می‌توانم بگویم علاوه بر ساخت دراماتیک زندگی پروین اعتصامی، این مهم است که او در دورانی زندگی می‌کرده که زنان اجازه حضور در حوزه‌های مختلف اجتماعی را نداشتند و تمام جامعه انگار برای مردان ساخته شده بود. پروین اعتصامی تابوشکنی می‌کند و این کار را هم با اتکا به ادبیات و شعرش انجام می‌دهد. در آن زمان ما شعرای مرد بزرگی داشتیم، ولی پروین اعتصامی به‌عنوان یک زن تمام مسائل اجتماعی و سیاسی را در شعرش مطرح می‌کند. همین است که او را تا امروز ماندگار کرده است. وقتی دیوان پروین را ورق می‌زنید، می‌بینید از هر مسئله اجتماعی با تمام جزئیات صحبت کرده است و چیزی نبوده که از دیدش پنهان مانده باشد یا برایش دغدغه نباشد.

من بعد از اینکه قبول کردم این نقش را بازی کنم، با خودم فکر می‌کردم چرا پرداختن به یک انسان بزرگ و اندیشمند مثل پروین اعتصامی در قالب فیلم دارد دیرانجام می‌شود؟ چرا در درس ادبیات در مدرسه آنطور که باید به او پرداخته نشده است؟ به‌نظرم در دانشگاه و مدرسه باید یک واحد را به شعرا اختصاص دهند که تاریخ ما را در شعرهایشان تصویر کرده‌اند. چقدر خوب است که ما به‌عنوان یک ایرانی بدانیم بزرگانی هستند که جلوتر از زمان خودشان بوده‌اند.

شما از بازیگران شناخته‌شده تئاتر هستید. حضور در مدیوم‌های دیگری مثل سینما و تلویزیون تا امروز برایتان چطور تجربه‌ای بوده است؟

به‌عنوان یک بازیگر احساس می‌کنم یک رسالتی دارم. جدا از اینکه بازیگری حرفه من است، همیشه به آن به چشم یک رسالت نگاه کرده‌ام. برایم مهم بوده بتوانم نقش تأثیر‌گذاری را چه در تئاتر و چه در تصویر بازی کنم که ماندگار باشد. تمام تلاشم این است و همانطور هم که اول گفتم‌وگو گفتم، اصلاً برایم مهم نیست زیاد و پشت سر هم کار کنم. برای من نقش‌هایی که بازی می‌کنم بسیار مهم هستند و تا به امروز هم تلاش کرده‌ام در این روند اشتباه نکنم. شاید یکی دو بار نقش‌هایی را که نباید، قبول کرده‌ام و در فیلم‌هایی بازی کرده‌ام که فیلمنامه‌های ضعیفی داشته‌اند یا در زمان فیلمبرداری تغییرات زیادی کرده‌اند، ولی برایم تجربه شده تا دیگر تکرار نشود. همیشه به این فکر می‌کنم که نقش‌های ماندگار بازی کنم.

احترام زیادی هم برای بازیگری در هر مدیومی قائل هستم، ولی به‌نظرم بازیگری در تئاتر واقعاً سخت‌تر از بازی جلوی دوربین است.

بهترین شکل ممکن

در حالی‌که منتقدان استقبال چندانی از **آغوش باز** به عمل‌نیابور دند، به‌روز شعبیی ساخت این فیلم را بهترین اتفاق زندگی خودش نامید

به‌روز شعبیی که با فیلم «آغوش باز» به جشنواره ه امسال آمده است در حالی برای نمایش فیلمش به برج میلاد آمد که این ساخته‌اش خیلی مورد توجه منتقدان و خبرنگاران سینمایی قرار نگرفت. در این نشست به‌روز شعبیی برگزار تهیه‌کننده، مسعود سخاوت‌دوست آهنگساز، علی‌برازنده مدیر فیلمبرداری، محمدرضا میرزاحمدی طراح صحنه، خشیابار موحدیان تدوینگر، محمد مهدی عسگری مجری طرح، سجاد نجفی و مهرداد کورش‌نیا نویسندگان و گلاره عباسی و شبنم گودرزی بازیگران حضور داشتند.
جالب‌ترین لحظه نشست جایی بود که یکی از خبرنگاران، فیلم شعبیی را به صحبت‌های وزیر ارشاد ربط داد. به‌روز شعبیی در پاسخ به این پرسش که آیا بخشی از این فیلم در واکنش به صحبت‌های وزیر ارشاد درباره معین بوده است، گفت: واقعاً فکر می‌کنید در این ۲هفته می‌توانستیم چیزی به فیلم اضافه کنیم؟

رویکردی جدید

آغوش باز یک روی جدید سینما برای من بود؛ هم در نوع فیلمسازی و هم در شکل اجرایی. همکاری با آقای سر تیبی برای من افتخار بود. من مدت‌ها طرحی در ذهن داشتم تا اینکه آقای سجاد نجفی یکی از نویسندگان فیلم و آقای عسگری خواستند که با هم همکاری داشته باشیم. من فیلمنامه‌های آماده داشتم، اما وقتی این طرح را برایشان تعریف کردم بسیار از آن استقبال کردند. صادقانه آغوش باز کار سخت و پربازبگویی بود و اگر همدلی و همکاری این گروه نبود، این فیلم حتماً امتیازاتی را از دست می‌داد.

دغدغه‌هایی که محاسبه شده نیست

دغدغه‌ها خیلی محاسبه شده نیست و من طوری کار می‌کنم که زندگی و فکر می‌کنم. این مسئله باعث شده که خیلی درباره محاسبه بشوم. فکر می‌کنم دغدغه همه ما چیزهایی است که ما در روابط انسانی با آن مواجه هستیم. ما احتیاج داریم که به یکدیگر یادآوری کنیم که در مشکلات و ناهنجاری‌های اجتماعی دچار غفلت نشویم. به‌نظر من عضو هیأت انتخاب، در میانه جشنواره تصمیمات اعضای گروهی که خود نیز در آن عضویت داشته ارتقد کند. این بخشی از صحبت‌های محمد رضا عباسیان است

بهترین گروه

من خودم هیچ‌وقت مقید به یک گونه خاص سینمایی نبوده‌ام؛ به همین دلیل فکر می‌کنم بهترین اتفاق زندگی من در این سال ساخت آغوش باز با یک گروه درجه یک بود. همچنین یک تهیه‌کننده خوب و کاربلد در کنار ما بود تا این ژانر را به‌درستی ارائه کنیم. کارگردان نمی‌تواند در کنار تهیه‌کننده خوب، فیلم بد بسازد و همچنین نمی‌تواند کنار یک تهیه‌کننده بد، فیلم خوب بسازد.

تیغ و ابریشم

اعتراف به اشتباه در میانه جشنواره

◀ **سعیدمروتی**

جشنواره فیلم فجر را با فیلم‌ها و فیلمسازان شاخص به یاد می‌آوریم. فیلمسازانی روزی روزگاری با بهترین فیلم‌هایشان به فیلم فجر آمدند و خیلی‌هایشان اصلاً نخستین‌بار در جشنواره مطرح شدند و به اعتبار رسیدند.

جشنواره فیلم فجر را همچنین با فیلم‌های نامیدکننده فیلمسازان سرشناس به یاد می‌آوریم. فیلم‌هایی که در اندازه آوازه سازندگانشان نبودند و تماشاگران را معجون از سالن سینما، به بیرون فرستادند. تاریخ فیلم فجر، تاریخ پیروزی‌ها و شکست‌هاست. پیروزی فیلم‌هایی که قبل از جشنواره کمتر کسی رویشان حساب کرده بود و پس از فیلم فجر نام سازندگانشان در ذهن سینما دوستان ثبت می‌شد. پیروزی فرزانگی که با بهترین‌هایشان به فیلم فجر آمدند و بزرگی کردند و تاریخ شکست‌های کارگردان‌هایی

که فیلم‌هایشان ضعیف بود. سال‌ها پیش بزرگی گفته بود حتی یک شکست اورسن وارن، از موفقیت خیلی‌ها جالب‌تر است. اما ریدیابی‌نویی از جنس ولز در سینمای ایران ما را به جایی نمی‌رساند. عصر فیلمسازان ایران هم به سر آمده و از میان آنها که هنوز در میدان هستند، چند نفری هستند که شهرت و اعتباری از گذشته به همراه دارند و اغلب هم با ساخته‌های متاخرشان، دوستداران و پیگیران آثارشان را نامید می‌کنند.

همه اینها حکم مقدمه صحبت‌های محمدرضا عباسیان را دارد که به‌عنوان عضو هیأت انتخاب جشنواره درباره انتخاب فیلم‌ها براساس شهرت کارگردان‌ها حرف‌های جالب و جیبیی زده است. عیبیب از این جهت که در تاریخ جشنواره فیلم فجر سابقه نداشته که یک عضو هیأت انتخاب، در میانه جشنواره تصمیمات اعضای گروهی که خود نیز در آن عضویت داشته ارتقد کند. این بخشی از صحبت‌های محمد رضا عباسیان است

که خودشم هم تجربه دبیری جشنواره را در کارنامه دارم: «فیلم‌هایی به هیأت انتخاب می‌رسند که کارگردان بزرگی آن را ساخته باشد و همین امر باعث می‌شود بسیاری از قوانین مربوط به جشنواره زیر پا گذاشته شود تنها به‌دلیل نام‌فرد مورد نظر. مثلاً سال گذشته فیلم مرحوم پورا احمد شرایط انتخاب را نداشت اما به‌دلیل نام ایشان این فیلم به جشنواره راه پیدا کرد اگر بخواهیم در مورد اشتباهات هیأت انتخاب صحبت بکنیم باید بگویم که بله؛ هیأت انتخاب امسال اشتباهاتی کرده از جمله انتخاب فیلم «صبح‌اعدام» که اصلاً فیلم نیست اما به‌دلیل نام کارگردانش انتخاب شده است.»

نکنه اینجاست که چرا و چگونه یک عضو هیأت انتخاب، در ست میانه بر پایی جشنواره، چنین صحبت‌هایی را بر زبان می‌آورد و به انتقاد از فیلم‌هایی می‌پردازد که در حال نمایش در جشنواره فیلم فجر هستند. البته در صحت کلیت صحبت‌های عباسیان تردیدی نیست و در مورد مصادیق می‌شود موافق یا مخالف بود.



چهارمین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

42nd FAJR INTERNATIONAL FILM FESTIVAL

سومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر

روزنامه چهل و دومین جشنواره بین‌المللی فیلم فجر